VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Miten ilmiöpohjainen budjetointi on huomioitu talousarvioesityksessä

Valtion talousarvioesitys 2024

JOHANNA VON KNORRING, BUDJETTINEUVOS
BUDJETTIOSASTO, VALTIOVARAINMINISTERIÖ
TULEVAISUUSVALIOKUNTA
25.10.2023

-Kestävä kehitys
-Lapsibudjetointi
-Sukupuolitietoinen budjetointi

Kestävä kehitys vuoden 2024 talousarvioesityksessä

- Pääluokkaperusteluissa tuodaan esille määrärahojen yhteydet kestävään kehitykseen yleisesti.
- Talousarvioesityksen yleisperusteluihin sisältyy kestävän kehityksen luku, joka keskittyy erityisesti hiilineutraaliuustavoitteseen.
- Luvussa tarkastellaan sekä määrärahoja että veroja jotka edistävät hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamista.

Kestävän kehityksen erillinen luku talousarvioesityksen yleisperusteluissa (luku 6.)

- Koottu määrärahat, jotka edistävät hiilineutraaliuutta ja ryhmitelty ne vihreän siirtymän osalta keskeisiin teemakokonaisuuksiin.
- Tunnistetuilla määrärahoilla edistetään mm. ympäristön ja luonnon hyvinvointia, luonnon monimuotoisuutta, vähennetään päästöjä, edistetään biotalousratkaisuja sekä kehitetään Suomea kohti vähähiilistä yhteiskuntaa. Määrärahat kohdentuvat etenkin TEM, MMM, LVM, YM sekä UM hallinnonaloille.
- Talousarvioesitykseen sisältyy useita veroja, joiden voidaan katsoa edistävän hiilineutraaliuden tavoitteita, erityisesti energiaverot, ajoneuvovero, autovero, eräiden juomapakkausten valmistevero sekä jätevero.
- Vuoden 2022 talousarvioesityksessä jatkokehitettiin osuutta koskien verojärjestelmän ympäristöperusteisuutta. Ympäristöohjauksen kannalta olennaisinta on eri verolajien verorakenteen ympäristöperusteisuus sekä ympäristöverojen efektiivinen taso.
- Vastaavaa menetelmää käytetty tuoreessa Syken julkaisemassa tutkimuksessa: *Ympäristölle haitalliset tuet Suomessa. Katsaus ilmastolle ja luonnon monimuotoisuudelle haitallisiin tukiin*
- Määrärahoihin sisältyy myös tukia, joiden voidaan arvioida olevan ainakin osin ympäristölle haitallisia.

Hiilineutraaliutta edistävät määrärahat vuoden 2024 budjetissa

	2023 TA, LTA I, LTAE II	2024 esitys
Luonnon monimuotoisuus sekä vesien- ja ympäristönsuojelu	193,7	126,4
Uusiutuva energia ja energiatehokkuus	400,5	762,2
Globaali ulottuvuus	380,3	228,0
Tutkimus ja kehittäminen	318,6	300,9
Liikenne	306,4	255,3
Maa- ja metsätalous sekä maankäyttösektori	730,6	637,1
Yhteensä	**2 330**	**2 310**

Lapsibudjetointi (yleisperustelujen luku 7.)

- Lapsibudjetointia koskeva yhteenvetotarkastelu pilotoitiin vuoden 2022 talousarvioesityksessä ja vakiinnutettiin vuoden 2023 talousarvioesityksessä
- Suoraan lapsiin tai lapsiperheisiin (alle 18-vuotiaat) kohdistuvia määrärahoja on lakisääteiset ja harkinnanvaraiset toimet huomioiden yhteensä 10,5 mrd. euroa (10,3 mrd. euroa v. 2023).
- Merkittävimmät määrärahat ovat
  - Hyvinvointialueiden valtion rahoitus n. 4,1 mrd. euroa (alle 18-vuotiaiden laskennallinen osuus)
  - Sosiaaliturvaetuuksien valtionosuus n. 2,9 mrd. euroa (mm. lapsilisät + laskennallisia osuuksia)
  - Kuntien peruspalveluiden valtionosuus n. 2,0 mrd. euroa (alle 18-vuotiaiden laskennallinen osuus)
  - Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet n. 1,3 mrd. euroa

Lapsiin ja lapsiperheisiin kohdistuvat toimet 2024

- Lapsiperheiden asemaa vahvistetaan perhepaketilla, joka lisää menoja 54 milj. euroa v. 2024. Pakettiin sisältyvät
  - 26 euron korotus alle 3-vuotiaiden lasten lapsilisään
  - lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen noston 10 eurolla sekä
  - 4. ja 5. lapsen lapsilisän korotus 10 eurolla.
- Lasten ja nuorten neuropsykologisten häiriöiden kuntoutusta ja kuntoutuspalveluja parannetaan Kelan harkinnanvaraisen kuntoutuksen kautta määräaikaisessa ohjelmassa, johon ehdotetaan n. 17 milj. euroa.
- Toisaalta työttömyysturvan lapsikorotukset ehdotetaan poistettavaksi 1.4.2024 lukien. Lisäksi sosiaaliturvaan kohdistuu useita muita säästöjä mm. työttömyysturvaan ja asumistukeen työttömyysturvaan ja osa niistä kohdistuu myös lapsiperheisiin.
- Vuoden 2024 talousarvioesityksessä ei esitetä uusia nimenomaan lapsiperheille kohdistuvia verotukia

Sukupuolitietoinen budjetointi

- Kuten aiemmin talousarvioesityksen pääluokkaperusteluihin sisältyy hallinnonalakohtaiset tasa-arvotekstit.
- Edellisellä hallituskaudella uusitussa talousarvion laadintamääräyksessä tarkennettiin ohjeita tasa-arvotekstien osalta. Tekstejä pyrittiin myös muilla tavoin parantamaan.
- Keväällä julkaistiin selvitys edellisen vaalikauden talouspolitiikan sukupuolivaikutusten vaikutuksista. Selvitys sisälsi mikrosimulaatioanalyysin sekä kolmen keskeisen uudistuksen arvioinnin.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!